

Styr på kemikalier

Regeringens handlingsplan for en styrket kemikalieindsats 2006-2009

Mere kontrol med at reglerne overholdes
Større fokus på produkter til forbrugere
Bedre kommunikation med virksomhederne

Oktober 2005

Regeringen

Styr på kemikalier

Regeringens handlingsplan for en styrket kemikalieindsats 2006-2009

Mere kontrol med at reglerne overholdes
Større fokus på produkter til forbrugere
Bedre kommunikation med virksomhederne

Oktober 2005

Regeringen

Styr på kemikalier
Regeringens handlingsplan for en styrket kemikalieindsats 2006-2009
Oktober 2005

Publikationen kan bestilles hos:
Frontlinien
Miljøministeriets informationscenter
Telefon 70 12 02 11
E-mail: Frontlinien@Frontlinien.dk
Hjemmeside: www.frontlinien.dk

Henvendelse om publikationen
kan i øvrigt ske til:
Miljøstyrelsen, Kemikalier
Strandgade 29
1401 København K
Telefon 32 66 01 00 eller
Telefon 33 92 33 33

Design: Operate A/S
Forsidefoto: David Trood/BAM
Tryk: Schultz
Oplag: 500
Pris: Gratis
ISBN: 87-7614-849-1

Elektronisk publikation:
Produktion: Schultz
ISBN: 87-7614-850-5

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside:
www.fm.dk
og på Miljøstyrelsens hjemmeside:
www.mst.dk

Indhold

1. Introduktion

2. Baggrund

3. Initiativerne

- 3.1 Mere kontrol – flere tilsynskampagner
- 3.2 Hurtigere behandling af indberetninger
- 3.3 Bedre oversigt over regler
- 3.4 Styrket indsats i EU
- 3.5 Viden om forbrugerprodukter skal udnyttes bedre
- 3.6 Ny videnbank om kemiske stoffer i forbrugerprodukter
- 3.7 Hurtigere vurdering af pesticider i landbruget, gartnerierne og frugtplantagerne
- 3.8 Enstrengt pesticidkontrol i landbruget, gartnerierne og frugtplantagerne
- 3.9 Mere målrettet kommunikation til virksomhederne
- 3.10 Forberede virksomhederne på REACH

1. Introduktion og formål

Regeringen vil have mere kontrol, større fokus på produkter til forbrugere og bedre kommunikation med virksomhederne.

Intet moderne samfund i dag kan fungere uden en omfattende brug af kemikalier.

Kemikalier spiller en vigtig rolle, når virksomhederne producerer, når personer og varer transporteres rundt, når landbruget dyrker jorden, når der bygges huse og ikke mindst i dagligdagen i de enkelte hjem.

Men kemikalier indebærer også en risiko for miljø og sundhed. Det hverken kan eller skal man ignorere.

Regeringen vil med denne handlingsplan styrke indsatsen, så mennesker og miljø beskyttes bedre mod negative påvirkninger fra kemikalier.

Den danske kemikalieindsats i dag

Danmark har i dag en omfattende indsats på kemikalieområdet. Formålet er at reducere de miljø- og sundhedsrisici, der er forbundet med anvendelsen af kemikalier.

Det sker særligt gennem et stærkt internationalt samarbejde, særlig dansk regulering, kontrolsanktioner og ved at give borgerne, virksomhederne og landbruget større viden om kemikalierne.

Regeringen har som mål, at der i 2020 ikke længere må være produkter eller varer på markedet, som indeholder kemikalier med særligt problematiske effekter for sundhed og miljø – dette er en vigtig del af Generationsmålet om at reducere udledninger, udslip til luften og tab af miljøfarlige stoffer indenfor en generation (25 år).

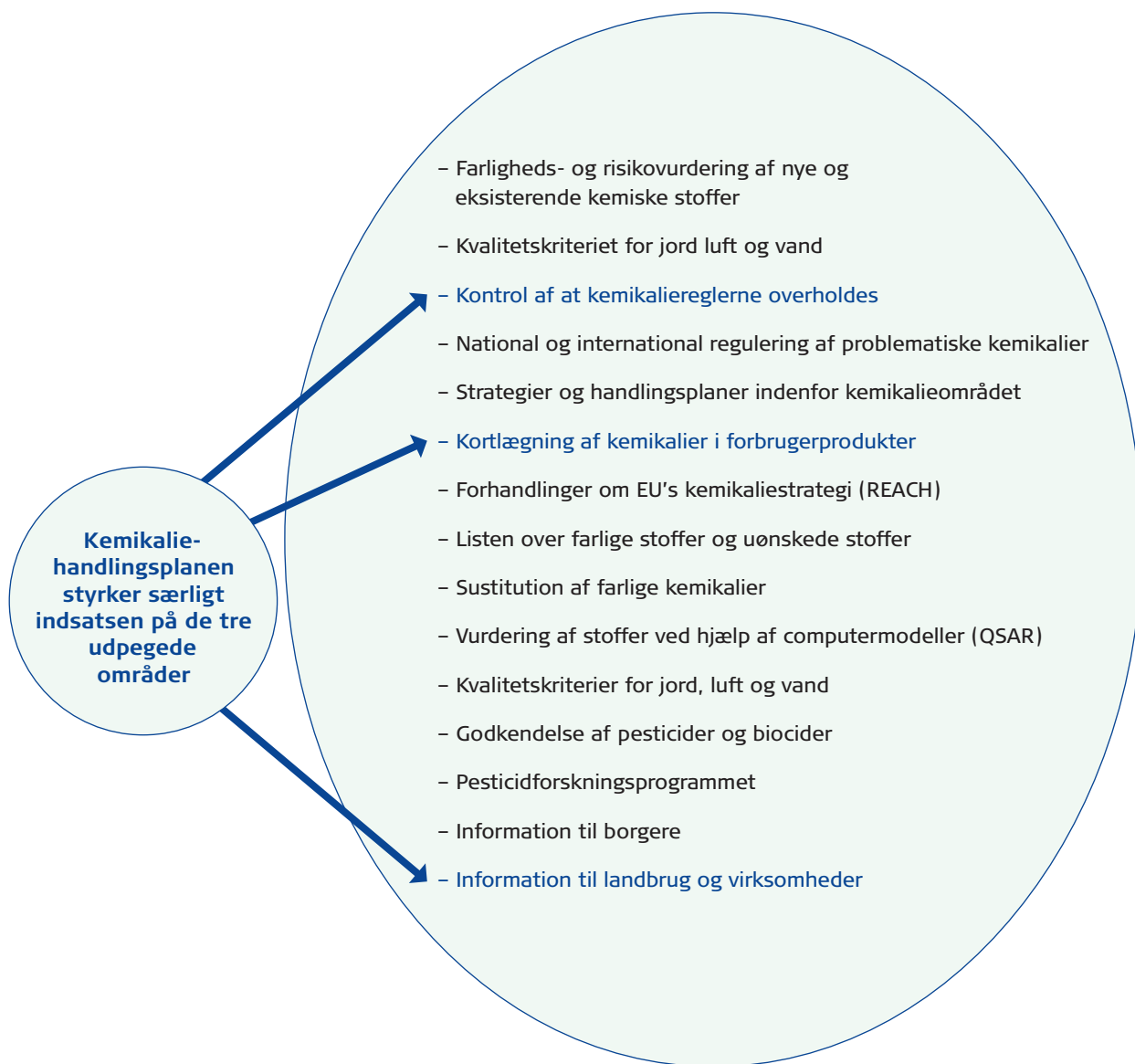
En international indsats på kemikalieområdet er vigtig og nødvendig, fordi kemikalier spredes på tværs af landegrænser – ikke blot gennem handel med varer, men også via miljøet.

Derfor arbejdes på tre niveauer: I Danmark, i EU og på globalt niveau.

EU-reguleringen af kemikalier er stort set udelukkende totalharmoniseret. Det betyder, at alle medlemslande skal indføre præcis de regler, som EU har vedtaget.

Danmark supplerer i særlige tilfælde med nationale virkemidler. Det kan være særlige nationale forbud, regler om begrænsninger i anvendelsen, frivillige aftaler, substitution af farlige kemikalier, listen over farlige stoffer, listen over uønskede stoffer og information til alle aktører.

Helt konkret indeholder den danske indsats på kemikalieområdet i dag i hovedtræk følgende initiativer:

Kemikaliehandlingsplanen sætter fokus på tre områder

Særligt på tre områder har regeringen valgt at opprioritere indsatsen i perioden 2006-2009. Det er områder, der tilsammen vil kunne sikre, at danskerne og det danske miljø bliver bedre beskyttet. Kemikaliehandlingsplanen fokuserer på følgende overordnede målsætninger:

1. Regeringen vil have mere kontrol
2. Regeringen vil have større fokus på produkter til forbrugerne
3. Regeringen vil have bedre kommunikation med virksomhederne

1. Regeringen vil have mere kontrol

Regler er kun gode, hvis borgere og virksomheder kan være sikre på, at de overholdes. På nogle områder er der mange overtrædelser af reglerne, og det skal vi have stoppet. Derfor skal kontrol og tilsyn øges.

Regeringen vil blandt andet sikre, at overholdelsen af alle nye bekendtgørelser fremover kontrolleres inden for to år efter ikrafttrædelsen. I Danmark skal der også følges mere intensivt op på overtrædelser. Dette vil ske ved stikprøvekontrol af hele produktområder, hvis en kontrolanalyse af et enkelt produkt viser et indhold af ulovlige kemiske stoffer. Myndighederne vil også tage flere sager op, når de har mistanke om, at der er en overtrædelse. Et andet initiativ er, at de årlige kontrolbesøg hos landbrug, gartnerier og frugtavlere, hvor det kontrolleres om der findes ikke godkendte pesticider, øges fra 120 til 600.

2. Regeringen vil have større fokus på produkter til forbrugere

Forbrugeren skal kunne være tryk ved, at legetøj, kosmetik, smykker og andre produkter ikke indeholder kemikalier, der kan udgøre en risiko. Derfor skal der være stort fokus på forbrugerprodukter. Det gælder indsamling af viden, kommunikation, kontrol og regulering.

Reguleringen sker primært gennem EU, og derfor vil vi bruge flere ressourcer på at påvirke EU. Blandt andet vil Danmark fremover systematisk orientere EU om problematiske stoffer i forbrugerprodukter. Der skal også laves en ny videnbank om kemikalier i forbrugerprodukter, så importører, indkøbere og detailhandel kan undgå problematiske stoffer.

3. Regeringen vil have bedre kommunikation med virksomhederne

Alt for mange virksomheder har et alt for dårligt kendskab til kemikaliereglerne. Reglerne er ofte komplicerede, og det er forståeligt, at det kan være vanskeligt for små virksomheder at forstå reglerne. Men det er ikke acceptabelt. Derfor skal det sikres, at der kommunikeres bedre til og med virksomhederne – ikke mindst de virksomheder, der står uden for organisationerne og derfor ofte er klædt for dårligt på.

Blandt andet skal myndighederne fremover arbejde på at komme i direkte kontakt med importører og producenter af f.eks. legetøj, kosmetik, maling og imprægneret træ. For eksempel skal der hvert år gennemføres mindst fire dialogmøder med relevante brancher samt udsendes nyhedsbreve om aktuelle emner. Der skal også laves en ny help desk, hvor virksomhederne kan hente information om eksisterende regler og om EU's kommende kemikaliregler – REACH.

Brug for tryghed

Der er flere grunde til, at det er vigtigt at styrke indsatsen. Særligt skal peges på fire grunde:

- Der er mange situationer, hvor kemikalireglerne ikke overholdes. Det sker oftest på grund af uvidenhed og giver en unødvendig risiko for miljø og sundhed.
- Vi lever i en mere og mere internationaliseret verden, hvor vi omgiver os med mange produkter, der er produceret langt fra Danmark og under forhold, som ikke er lette at kontrollere.
- På mange områder mangler vi viden om kemikaliernes eventuelle skadelige virkninger, og derfor er det fornuftigt at være forsigtige.
- Vi ved, at børn, gravide og ældre ofte kan være sårbare, og derfor er der god grund til at give dem en særlig beskyttelse.

Målet er klart: Når forbrugerne står i butikken og skal vælge et produkt, skal de ikke være bekymrede for, om produktet nu også er farligt.

Dette mål når vi kun ved at tænke langsigtet og ved at skabe holdbare og effektive løsninger. Som det fremgår af denne handlingsplan ønsker regeringen derfor at styrke indsatsen på en række felter såvel nationalt som internationalt. Handlingsplanen skal både give en bedre beskyttelse her og nu og samtidig forberede virksomhederne på REACH – EU's kommende kemikaliregler.

Handlingsplanens formål

Denne handlingsplan tjener to formål:

1. For det første styrker vi umiddelbart beskyttelsen af mennesker og miljø.
2. For det andet forbereder vi producenter, virksomheder der anvender kemikalier, forhandlere og myndigheder til de nye og betydelige opgaver, som de forventes at blive pålagt med EU's kommende kemikaliregulering.

Handlingsplanen vil dermed udgøre en væsentlig del af fundamentet for gennemførelsen af REACH.

Ti initiativer i handlingsplanen

Med afsæt i de tre centrale prioriteringer indeholder denne handlingsplan ti initiativer, der på forskellig vis støtter op om de tre prioriteringer – og dermed om regeringens helt overordnede mål: En bedre beskyttelse af sundhed og miljø.

Regeringens tre centrale prioriteringer

1. Regeringen vil have mere kontrol
2. Regeringen vil have større fokus på produkter til forbrugere
3. Regeringen vil have bedre kommunikation med virksomhederne

Handlingsplanens ti initiativer

1. Mere kontrol – flere tilsynskampagner	6. Ny videnbank om kemiske stoffer i forbrugerprodukter
2. Hurtigere behandling af indberetninger	7. Hurtigere vurdering af pesticider i landbruget, gartnerierne og frugtplantagerne
3. Bedre oversigt over regler	8. Enstrengt pesticidkontrol i landbruget, gartnerierne og frugtplantagerne
4. Styrket indsats i EU	9. Mere målrettet kommunikation til virksomhederne
5. Viden om forbrugerprodukter skal udnyttes bedre	10. Forberede virksomhederne på REACH

Den øvrige kemikalieindsats fortsætter uden svækkelser

Handlingsplanen styrker indsatsen på tre områder, og parallelt fortsætter den øvrige kemikalieindsats med uforandret styrke. Dermed fastholdes nødvendige og værdifulde aktiviteter samtidig med, at der sker en opprioritering på områder, som er særligt vigtige at tage hånd om.

Med EU's kemikaliestrategi og REACH skal der bl.a. fremskaffes mere viden om kemikalier og virksomhederne skal gøres ansvarlige i forhold til kemikalireguleringen. Denne handlingsplan understøtter dette – og uafhængig af hvad der sker med REACH i den politiske proces, er der tale om initiativer, som er både nødvendige og nyttige nationalt som internationalt.

Regeringens strategi "Miljø og sundhed hænger sammen" fastsætter en række mål og initiativer for at forebygge og begrænse de negative miljøpåvirkninger af vores sundhed. Denne handlingsplan er et initiativ under regeringens strategi for miljø og sundhed.

2. Baggrund

Der mangler viden om kemiske stoffer og produkter, og reglerne overholdes ikke godt nok. Samtidig er der brug for at forberede virksomhederne på REACH – EU's kommende kemikaliereregler.

Kemiske stoffer og produkter indgår i stort set alt, hvad vi omgiver os med – vores fødevarer og ikke mindst alle de produkter, som vi anvender i dagligdagen.

Mere end 50 bekendtgørelser, cirkulærer og EU-forordninger regulerer i dag produktion, import, salg og anvendelse af kemiske stoffer og produkter. Og der kommer stadig flere regler til. Det kan derfor være vanskeligt for producenter, importører og forhandlere at overskue – og dermed overholde – kemikalielovgivningen.

Reglerne er der for at beskytte miljøet og menneskers sundhed. Derfor skal vi også sikre, at reglerne overholdes bedre end i dag, hvor vi ser mange overtrædelser, og hvor erfaringen viser, at der er for lille viden om reglerne.

Med denne handlingsplan iværksættes en række initiativer, som hver især vil bidrage til en bedre efterlevelse af reglerne på kemikalieområdet. Det vil give en større sikkerhed for alle, der kommer i berøring med kemiske stoffer.

Begrænset viden om mange kemiske stoffer og produkter

Der skønnes at være 100.000 kemiske stoffer på markedet i EU. De kemiske stoffer sælges som rene stoffer – det gælder f.eks. natriumhydroxid, der sælges som afløbsrens. Kemiske stoffer blandes også til kemiske produkter som maling, rengøringsmidler, lim og trykfarver. Det vil derfor primært være de kemiske produkter, som forbrugerne møder i dagligdagen.

Til det danske Produktregister er der de seneste år anmeldt mellem 4.000 og 6.000 nye kemiske produkter til erhvervsmæssig brug årligt. Det drejer sig f.eks. om rengøringsmidler og maling.

Siden 1981 er nye stoffer blevet undersøgt grundigt af producenterne, men langt hovedparten af de kemiske stoffer fandtes allerede på markedet i 1981, og de er endnu ikke undersøgt systematisk. Sagen er altså, at der hvert år lanceres nye kemiske *produkter* baseret på kemiske *stoffer* fra før 1981, og hvor der kun er begrænset viden om deres virkning på miljø og sundhed. Desuden forekommer mange kemiske stoffer i komplekse blandinger, hvor man ikke nødvendigvis kan forudse farligheden ud fra viden om enkeltstofferne.

Der findes kun en begrænset viden om deres farlighed, og det er op til myndighederne at bevise, om de udgør en risiko for vores sundhed og for miljøet. Kun for biocider og pesticider er der krav om en egentlig godkendelse, inden stofferne må markedsføres og anvendes.

Langt de fleste regler på kemikalieområdet i Danmark er en følge af EU-lovgivning. De nuværende EU-regler giver en overordnet ramme for selve vurderingen af de kemiske stoffer, men de hidtidige erfaringer med arbejdet viser, at det er en meget ressourcekrævende og langsommelig proces.

Store forventninger til REACH

Med forslaget til EU's kommende kemikalielovgivning – REACH – erstattes ca. 40 forordninger og direktiver af en ny samlet regulering. Forslaget betyder, at der kommer fælles regler for alle industrikemikalier – nye som eksisterende. Der skal nemlig ske en registrering samt en systematisk undersøgelse og vurdering af prioriterede stoffer.

Det grundlæggende princip er, at det er industriens ansvar at dokumentere, at produktion og anvendelse af kemiske stoffer kan ske uden risiko for mennesker og miljø. Registrering af kemikalierne skal foretages inden for fastsatte tidsrammer, og anvendelsen af særligt problematiske stoffer forudsætter en særlig godkendelse i EU.

Med REACH kommer der en meget omfattende registrering og vurdering af alle kemiske stoffer, der produceres i mængder over et ton. Dermed begrænses den risiko, som vi har i dag med kemikalier, der endnu ikke er vurderet.

Udfordring for mindre virksomheder

REACH giver nye forpligtelser til de virksomheder, der anvender kemiske stoffer i deres produktion. Samtidigt får de større viden om de kemiske stoffer. Det gælder også danske virksomheder, som i fremtiden vil få ansvaret for at vurdere risikoen ved anvendelsen af kemiske stoffer. Særligt vil de små og mellemstore virksomheder have svært ved at løfte denne opgave i dag.

Med REACH bliver myndighedernes kontrolområde udvidet til også at omfatte kontrol med, om virksomhederne kan dokumentere, at de har gennemført de lovpligtige registreringer og vurderinger. Dette vil medføre markante ændringer i Miljøstyrelsens tilsynsopgaver.

REACH indebærer, at der oprettes et kemikalieagentur, som skal løse en række administrative opgaver. Agenturet skal bl.a. behandle konkrete ansøgninger om godkendelse af særligt problematiske stoffer og overtage registreringen af kemikalier fra medlemslandene. Den endelige opgavefordeling mellem agenturet og myndighederne er endnu uafklaret.

REACH er fortsat under forhandling i EU, og det er ikke fastlagt, hvor omfattende EU's kommende kemikaliregulering ender med at blive. Denne handlingsplan dækker derfor alene perioden 2006 – 2009.

REACH forventes tidligst vedtaget i april 2007. Kravene i REACH vil blive gradvist indført over en periode på 11 år. De første krav til registrering indføres tre år efter vedtagelse – altså tidligst i 2010.

En række initiativer i kemikaliehandlingsplanen vil ikke være omfattet af REACH. F.eks. vil reglerne om godkendelsen af biocider og pesticider ikke blive berørt af REACH. De fyldstoffer, der indgår i biocider og pesticider, kan dog være omfattet af REACH.

Der vil også fremover være EU-initiativer, der skal regulere kemiske stoffer, som ikke er omfattet af REACH.

Det gælder f.eks. direktivet om ROHS – farlige kemiske stoffer i elektriske og elektroniske produkter. Det gælder direktiver om VOC – flygtige organiske forbindelser. Det gælder kosmetikdirektivet. Det gælder forordningen om vaske- og rengøringsmidler. Og endelig gælder det forordningen om ozonlagnedbrydende stoffer.

3. Initiativerne

3.1 Mere kontrol – flere tilsynskampanjer

Mange overtrædelser gør det nødvendigt med flere kontrolbesøg.

Miljøstyrelsen kontrollerer og håndhæver kemikalieloven og de tilhørende bekendtgørelser, cirkulærer og EU-forordninger. Kontrollen gennemføres som stikprøvekontroller hos forhandlere, importører og producenter over hele landet.

Kontrollen sker i et samarbejde med andre tilsynsmyndigheder som Lægemiddelstyrelsen, Sikkerhedsstyrelsen, Søfartsstyrelsen, Told og Skat, Fødevarestyrelsen, Plantedirektoratet, Arbejdstilsynet, kommunerne og politiet.

Formålet er at få ulovligheder bragt til ophør. Dette kan ske administrativt ved at meddele den ansvarlige importør, producent eller leverandør, at salget af det ulovlige produkt skal standses – en såkaldt indskærpelse. Hvis dette ikke er tilstrækkeligt, kan der udstedes et påbud om tilbagevinding fra markedet. Politianmeldelse overvejes, når administrative midler ikke er tilstrækkelige til at standse en ulovlighed, eller hvis der er tale om gentagne eller grove overtrædelser.

Mange overtrædelser

Erfaringerne viser, at der er mange overtrædelser af reglerne, og erfaringerne viser også, at kontrolbesøg er et effektivt virkemiddel. I mange tilfælde stopper overtrædelserne alene ved en indskærpelse, så politiet ikke skal bruge ressourcer på sagen.

I perioden 2001 til 2004 har antallet af overtrædelser af kemikalielovens bekendtgørelser ligget på 20% - 24% af alle de tilsynsbesøg, produktkontrol, kontrolanalyser og indberetninger, som Miljøstyrelsen har behandlet.

Af disse overtrædelser er antallet af overtrædelser, som er politianmeldt, steget fra 9% til 16%. Miljøstyrelsen foretager typisk kontrol, hvor det ikke forventes, at lovgivningen overholdes. Tallene skal altså vurderes med denne baggrund og ikke forstås på den måde, at 24% af alle produkter i Danmark er ulovlige.

Regeringen ønsker derfor at øge antallet af kontrolbesøg, som gennemføres hvert år. Nogle gange vil kontrolbesøgene være et led i en egentlig tilsynskampagne, mens kontrolbesøgene andre gange står alene.

Det kan f.eks. være relevant at lave kontrolbesøg, hvis der opstår en konkret mistanke om en overtrædelse. Det kan også være relevant at lave et mindre antal kontrolbesøg noget tid efter, at der er gennemført en egentlig tilsynskampagne på et område.

Der vil på Miljøstyrelsens hjemmeside blive udarbejdet et skema med links til de pressemeddelelser, som styrelsen udsender, når der advares mod farlige produkter.

Flere tilsynskampanjer

Tilsynskampanjer er et målrettet tilsyn på udvalgte områder. Det kan være konserveringsmidler i kosmetik, phthalater i legetøj, arsen i imprægneret træ, salg af forbudte bekæmpelsesmidler eller faremærkningen af tekstilvaskemidler og maling.

Kampanjerne giver et godt billede af, om reglerne på området overholdes, og de fører ofte til konkrete indgreb over for ulovlige produkter, indskærpelse af regler eller andre konkrete skridt til håndhævelse.

I 2004 blev der gennemført tilsynskampagner om bekæmpelsesmidler, tekstilvaskemidler, bundmaling, kviksølvsvæber og phthalater i badeudstyr.

Tilsynskampagner har vist sig at være et effektivt instrument til at sikre en bedre efterlevelse af reglerne. Den øgede information og fokus på regler på et afgrænset område giver importører, producenter og forhandlere bedre forudsætninger for at overholde reglerne.

Eksempelvis blev der ved den første tilsynskampagne i 2001 for phthalater i legetøj fundet 40% ulovlige produkter. Kampagne blev gentaget i 2002, hvor der blev fundet 24% ulovlige produkter, og senest i 2003 hvor der kun blev fundet 5% ulovlige produkter.

Regeringen vil derfor bruge flere ressourcer på tilsynskampagner. I perioden 2002 til 2004 er der gennemført otte kampagner om året.

De kommende kampagner vil bl.a. fokusere på områder, hvor der er kommet nye regler – det gælder f.eks. azofarver i tekstiler. Der vil også komme kampagner, hvor der er danske særregler – f.eks. i forhold til bly.

I takt med at der anvendes flere ressourcer til tilsynskampagner, vil der også blive lavet flere kontrolanalyser på laboratorier. Det vil være med til at styrke vores viden.

Styrket kontrol på udvalgte områder

Det vil få størst prioritet at kontrollere de regler, der har mest betydning for befolkningens sundhed og for miljøet.

Det vil også have stor prioritet at se på områder, hvor reglerne ofte overtrædes. Det gælder for eksempel import af produkter fra lande udenfor EU.

Der er behov for en skærpet kontrol på importerede varer, der indeholder stoffer, der er reguleret i danske særregler. Der ses erfaringsmæssigt flere overtrædelser her, blandt andet på grund af manglende viden om reglerne.

Når et bekæmpelsesmiddel er blevet godkendt i Danmark, er det efterfølgende muligt for en anden importør at få godkendt en parallelimport af det samme bekæmpelsesmiddel. Der vil derfor også være behov for at styrke tilsynet på dette område og undersøge, om de parallelimporterede bekæmpelsesmidler er identiske med originalprodukterne.

Statens årlige kontrolbesøg med ulovlige midler i landbruget, gartnerierne og hos frugtavlere øges fra 120 til 600. Derudover vil der fra 2006 blive skåret i EU-støtten til avlerne, der ikke overholder regler om opbevaring og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler, der følger af EU-lovgivningen.

Det forventes også, at den kommende revision af plantebeskyttelsesmiddeldirektivet vil medføre en bedre kontrolmulighed med anvendelse og distribution af pesticider.

I perioden 2001 til 2004 har antallet af kontrollerede landbrug, gartnerier og frugtplantager, der opbevarede tidligere godkendte, men nu forbudte plantebeskyttelsesmidler, ligget på mellem 9 og 14%.

1. Mere kontrol – flere tilsynskampagner	
Initiativer	Effekt
Myndighederne skal tage flere sager op, når de har mistanke om, at der er en overtrædelse.	Færre produkter på markedet, der ikke overholder de gældende regler – og dermed en større sikkerhed for sundhed og miljø.
De årlige kontrolbesøg i landbrug, gartnerier og frugtplantager øges fra 120 i 2004 til 600 i 2007.	Færre overtrædelser af regler om forbudte og ulovlige midler.
Parallelimporterede pesticider vil blive analyseret for indholdet af tilsætningsstoffer og ikke alene aktivstoffer.	Sikring af at parallelimporterede produkter er identiske med de originalprodukter, som er vurderet og godkendt af Miljøstyrelsen, giver større sikkerhed for sundhed og miljø.
Der igangsættes yderligere 12 kampagner i alt de næste 4 år.	Større sikkerhed for sundhed og miljø og dermed også for forbrugeren.
Overholdelse af alle nye bekendtgørelser med hjemmel i kemikalielovgivningen kontrolleres inden for to år.	Større sikkerhed for, at producenter og importører hurtigt overholder nye regler, når de ved, at der senest laves en kontrol efter to år.
Der udføres flere kontrolanalyser på laboratorier.	Større viden og bedre dokumentation.

3.2 Hurtigere behandling af indberetninger

Myndighederne får flere indberetninger om mulige overtrædelser af reglerne. Indberetningerne skal behandles hurtigere.

Miljøstyrelsen modtager et stigende antal indberetninger fra forbrugere, interesseorganisationer, virksomheder og andre myndigheder om mulige overtrædelser af reglerne.

Antallet af indberetninger lå i 2002 og 2003 på godt hundrede. I 2004 steg antallet til 227 indberetninger. I første halvdel af 2005 har der været 130 indberetninger.

Ofte resulterer en tilsynskampagne i et stigende antal indberetninger inden for det pågældende område. De fleste indberetninger vedrører bekæmpelsesmidler, klassificering og mærkning samt kosmetik. De mange indberetninger stiller krav til prioritering af indsatsen og til de ressourcer, som skal bruges til at behandle de mange indberetninger.

De oplysninger, som kommer fra indberetningerne, indgår blandt andet i planlægningen af kommende tilsynskampagner.

Flere ressourcer og nyt skema

Behandlingen af indberetninger er ressourcekrævende. Ofte mangler en række oplysninger fra anmelderen, og Miljøstyrelsen må derfor bruge mange ressourcer på at indsamle yderligere materiale.

Der vil derfor blive udarbejdet et skema, som kan udfyldes i forbindelse med en indberetning.

Skemaet vil medvirke til, at Miljøstyrelsen får de oplysninger, der er nødvendige for at behandle indberetningerne. Skemaet vil ligge på hjemmesiden, og styrelsen vil opfordre folk til at anvende det, når de kommer med en indberetning. På Miljøstyrelsens hjemmeside og i Miljøstyrelsens nyhedsbrev vil der i øvrigt blive informeret om den nye mulighed for elektronisk indberetning.

Derudover ønsker regeringen at styrke behandlingen af indberetninger, så flere indberetninger behandles hurtigere. Alle indberetninger skal være færdigbehandlet inden for et år, hvilket er en markant og ressourcekrævende opstramning i forhold til i dag.

2. Hurtigere behandling af indberetninger

Initiativer	Effekt
Alle indberetninger færdigbehandles inden 1 år.	Færre produkter på markedet, der ikke overholder de gældende regler – og dermed en større sikkerhed for sundhed og miljø.
Der etableres mulighed for elektronisk indberetning af mulige overtrædelser.	Lettere for borgerne at indberette alle data om mulige overtrædelser og dermed kortere behandlingstid.

3.3 Bedre oversigt over reglerne

Mange nye bekendtgørelser er kommet til, og der er nu brug for mere klarhed.

Siden 2002 er der udstedt otte bekendtgørelser med helt nye tilsynsområder. Miljøstyrelsen fører nu tilsyn med ca. 50 forskellige bekendtgørelser, forordninger og cirkulærer.

Da der samtidigt er udstedt mange ændringsbekendtgørelser og ændringslove til kemikalieloven, kan det ofte være uoverskueligt for producenter, importører og detailhandlen at finde frem til og forstå lovgivningen på et givent område.

Der ligger derfor en stor udfordring i at sikre, at importører, producenter og forhandlere af kemiske stoffer og produkter har tilstrækkelig viden om lovgivningen. Dette er nemlig den første forudsætning for, at reglerne overholdes.

Der vil derfor blive udarbejdet en ny lovbekendtgørelse af lov om kemiske stoffer og produkter. Der vil også blive udarbejdet faktaark, der kort beskriver indholdet af alle nye væsentlige bekendtgørelser. Arkene henvender sig til producenter, importører, detailhandlen og forbrugere.

For at lette søgningen på bekendtgørelser, vejledninger m.m. vil selve navngivningen af bekendtgørelser med hjemmel i Kemikalieloven fremover blive mere enkel og mundret.

3. Bedre oversigt over regler	
Initiativer	Effekt
Der udarbejdes en ny lovbekendtgørelse, der samler en række ændringer	Færre overtrædelser fordi det er lettere at finde og forstå reglerne.
Der vil blive udarbejdet faktaark for alle nye væsentlige bekendtgørelser	Færre overtrædelser fordi det er lettere at forstå reglerne.
Fremover vil bekendtgørelser få en ny type navne, der gør dem lettere at finde.	Færre overtrædelser fordi det er lettere at finde reglerne.

3.4 Styrket indsats i EU

Det internationale kemikaliearbejde kræver mange ressourcer – men det er nødvendigt at prioritere denne indsats.

Der eksisterer i dag et velfungerende kontrolsamarbejde i Norden og i EU's etablerede CLEEN-samarbejde. CLEEN er en forkortelse for Chemical Legislation European Enforcement Network.

Det etablerede EU-kontrolsamarbejde fortsætter og vil blive udbygget i REACH. Bl.a. skal der etableres et Forum, der koordinerer EU-landenes fælles tilsynsindsats.

Det hidtidige samarbejde har vist sig at have stor gennemslagskraft i forhold til virksomhederne. Det sikrer, at tolkningen af reglerne harmoniseres fra land til land. Dette bidrager til lige vilkår for producenter og importører i alle lande. De erfaringer, der er opbygget i forbindelse med det eksisterende kontrolsamarbejde, vil blive styrket i det nye Forum.

Øget internationalt samarbejde

Myndighedernes arbejde med vurdering og regulering af kemiske stoffer bliver stadig mere omfattende. Det skyldes ikke mindst vores deltagelse i det internationale arbejde i primært EU. Da Danmark kun kan løse de færreste kemikalieproblemer selv, er der imidlertid ingen tvivl om, at en aktiv deltagelse i EU's kemikaliearbejde både er til gavn for miljø og sundhed og samtidig en effektiv anvendelse af ressourcerne.

Større opgaver drejer sig særligt om følgende:

- EU's riskovurderingsprogram begynder at vise resultater. Resultaterne fører ofte til initiativer, der kan begrænse risikoen – f.eks. ved at regulere anvendelsen af et kemisk stof.

4. Styrket indsats i EU	
Initiativer	Effekt
Danmark går aktivt ind i nye fælles tilsynskampagner i EU og Norden.	Bedre beskyttelse af sundhed og miljø i EU. Større indflydelse på iværksættelse og indhold i nye kampagner.
Der afsættes flere ressourcer til at vurdere riskovurderinger i EU og OECD. Den danske indsats skal særligt koncentrere sig om kemiske stoffer i forbrugerprodukter.	Større indflydelse til Danmark i EU. Dette øger beskyttelsen af sundhed og miljø i EU.
Viden fra danske kontrolbesøg og tilsynskampagner skal i større omfang formidles videre til andre EU-lande.	Bedre beskyttelse af sundhed og miljø i EU.

- Der er prioriteret 141 stoffer, som skal risikovurderes i EU. Medlemslandene har nu behandlet 127 af stofferne og vurderet, om stofferne medfører en risiko for sundhed eller miljø ved den måde de anvendes på. For 70 stoffer er der opnået enighed om risikoen, og for 57 af de disse skal der ske en begrænsning af risikoen. Det skal f.eks. ske ved forbud eller ved fastsættelse af en grænseværdi. Senest er der vedtaget regler om forbud mod anvendelse af problematiske bromerede flammehæmmere.
- Derudover er industrien på frivillig basis begyndt at udarbejde risikovurderinger af konkrete stoffer. Disse risikovurderinger skal myndighederne i de enkelte lande også behandle.
- Via samarbejdet under OECD kommer der løbende flere vurderinger af de eksisterende stoffer, som også skal behandles i EU. Danmarks indsats i OECD er i dag prioriteret, så Danmark kun kommenterer de OECD-stoffer, som også skal vurderes i EU.
- Danmark modtager flere anmeldelser af nye stoffer fra danske virksomheder end tidligere. Omfanget af de enkelte anmeldelser og de øvrige EU-landes kommentarer på de danske vurderinger bliver stadig større.
- En øget kontrolindsats i Danmark vil ofte give nye informationer om problematiske anvendelser af kemiske stoffer. Denne viden skal deles med de øvrige EU-lande. Hvis der konstateres en alvorlig overtrædelse, som kan medføre en sundhedsfare for forbrugerne, skal de øvrige EU-lande oplyses om de tiltag, som Danmark har gjort i den forbindelse.
- Ny viden fra det øgede antal kampagner vil bidrage til den danske indsats i forbindelse med EU-arbejdet.

Fornuftigt at styrke international indsats

Regeringen vil sikre, at Danmark fremover kan deltage mere aktivt i det europæiske kemikaliearbejde. Dermed får vi bedre mulighed for at påvirke EU-lovgivningen i den ønskede retning og højne beskyttelseniveauet.

Der skal afsættes flere ressourcer til at vurdere risikovurderinger fra EU og OECD. Særligt skal den danske indsats koncentrere sig om forbrugerprodukter, hvor der er en risiko for menneskers sundhed. Danske mærkesager skal følges helt til døren. Det gælder f.eks. bly og phthalater. Det gælder også brugen af computermodeller (QSAR), som er velegnede til at vurdere kemikaliers farlighed. Derfor skal QSAR-modellerne videreudvikles med henblik på at fremme udbredelsen i EU og OECD.

Når der skabes ny viden i Danmark, skal vi i større omfang formidle viden videre til de andre lande, og hvor det er relevant skal vi arbejde på at forbedre reguleringen i EU.

Danmark skal også have ressourcer til i særlige tilfælde at udarbejde konkrete forslag til regulering i EU. Dette er en vigtig, men også en meget ressourcekrævende opgave.

Danmark vil fremover gå aktivt ind i fælles EU-kampagner.

I nordisk regi skal det udnyttes bedre, at det i betydeligt omfang er de samme forbrugerprodukter, der markedsføres i Norden. Det giver mulighed for kun at undersøge relevante produkter én gang.

3.5 Viden om forbrugerprodukter skal udnyttes bedre

Det danske program til at undersøge forbrugerprodukter er internationalt set et unikt program.

Den danske indsats for en systematisk kortlægning af kemiske stoffer i forbrugerprodukter er i international sammenhæng et unikt program. Det er med til at øge vores viden om, hvilke stoffer der anvendes i forbrugerprodukter.

Som led i den systematiske kortlægning af kemiske stoffer i forbrugerprodukter er Videncenter for Allergi oprettet. Videncenteret yder en vigtig indsats på kontaktallergiområdet og leverer nyttig anvendelsesorienteret viden om allergifremkaldende stoffer.

Kortlægningen skal ses som et supplement til den generelle kemikaliekontrol.

Forbrugerprodukter omfatter i denne forbindelse kemiske produkter og varer som f.eks. legetøj, børneartikler, hobbyprodukter, kosmetik, smykker, tekstiler, husholdningskemikalier og møbler. Der er i høj grad tale om produkter som importeres, og som det derfor er svært at skaffe sig oplysninger om.

Programmet giver vigtig viden

Den systematiske kortlægning af kemiske stoffer i forbrugerprodukter kan afdække viden om problematiske stoffer i et konkret produkt, herunder allergifremkaldende stoffer samt stoffer på Listen over uønskede stoffer. Viser der sig overtrædelser af kemikalieguleringen, behandles sagen i Miljøstyrelsen. Dette er f.eks. sket ved fund af en farlig flammehæmmer i babylegetøj, som indeholder skummateriale. Der er frem til 2003 fundet overtrædelser i 6 ud af 20 forbrugerprojekter.

Når der er en opfølgende kontrol af om det konkrete stof findes i lignende produkter, får Miljøstyrelsen en ny og vigtig viden om, hvorvidt der er tale om et generelt problem.

Måske viser undersøgelserne, at et konkret stof – der ikke er reguleret – kan udgøre en risiko for sundheden ved den givne anvendelse. Så vurderes det, om der er behov for mere specifik regulering af det pågældende kemikalie i andre produkter i EU.

Dette forudsætter, at der udarbejdes en vurdering af risikoen ved at anvende det pågældende stof samt en vurdering af, om der findes mulige alternativer til substitution. Vurderingen udarbejdes ud fra nærmere fastsatte principper og sendes til EU med anmodning om, at EU vurderer behovet for en regulering. En målrettet indsats for at opnå bedre regler i EU er således særdeles ressourcekrævende.

Viden udnyttes bedre

Den viden, som vi får fra undersøgelsesprogrammet, skal fremover udnyttes bedre.

Dette vil blandt andet ske ved at sætte større fokus på de overtrædelser, som Miljøstyrelsen bliver opmærksom på.

Den viden, der er oparbejdet i forbindelse med kortlægningen, vil være særdeles nyttig under forberedelsen til REACH. De enkelte medlemslande får nemlig mulighed for at bede Kommissionen om at stille forslag om anvendelsesbegrænsning for konkrete stoffer.

5. Viden om forbrugerprodukter skal udnyttes bedre

Initiativer	Effekt
Systematisk indrapportering af viden fra forbrugerprogrammet til EU's risikovurderingsprogram.	Bedre beskyttelse af sundhed og miljø i EU.
Kontrol af hele produktgrupper ved fund af problematiske stoffer i enkelt-produkter.	Indsamling af viden og større sikkerhed for forbrugerne.

3.6 Ny videnbank om kemiske stoffer i forbrugerprodukter

Importører, producenter og detailhandel ved for lidt om de kemiske stoffer i forbrugerprodukter.

Viden om indholdet af problematiske kemiske stoffer i forbrugerprodukter er generelt meget lavt blandt importører, producenter og detailhandel.

Derfor er det fornuftigt at sprede den viden, der skabes via den systematiske undersøgelse af kemiske stoffer i forbrugerprodukter.

Miljøstyrelsen vil derfor udvikle en ny videnbank, som vil kunne bruges aktivt af alle parter. Videnbanken vil være offentlig tilgængelig.

Videnbanken skal indeholde viden opsamlet i forbrugerprogrammet og vil derfor være et godt værktøj til at undgå problematiske stoffer i produkter.

Oplysningerne i en sådan videnbank vil sammen med Listen over uønskede stoffer kunne anvendes til at overveje substitution til mindre skadelige stoffer og bidrage til reguleringen i EU.

Miljøstyrelsen vil derudover sørge for, at involverede importører, producenter eller forhandlere, som har fået deres produkter undersøgt, bliver bedre informeret om kemikalie-reglerne.

6. Ny videnbank om kemiske stoffer i forbrugerprodukter

Initiativer	Effekt
Der oprettes en videnbank med oplysninger om problematiske kemiske stoffer i produkter.	Bidrage til EU regulering. Spredning af viden til importører, producenter og detailhandel
Målerettet information om reglerne til alle, der har fået produkter undersøgt.	Spredning af viden til importører, producenter og detailhandel.

3.7 Hurtigere vurdering af pesticider i landbrug, gartnerier og frugtplantager

Hurtigere vurdering af nye pesticider kan give mindre import af ulovlige pesticider.

Pesticider og biocider adskiller sig fra andre kemiske stoffer ved, at de bevidst spredes i vore omgivelser med det formål at slå uønsket ukrudt, svampe og insekter ihjel.

Derfor er der for pesticider – og også for biocider – etableret en særlig godkendelsesordning, der skal sikre, at pesticiderne ikke giver anledning til uacceptable effekter for menneskers sundhed og miljøet. Alle pesticider og biocider, der sælges og anvendes i Danmark, skal være godkendt af Miljøstyrelsen, og anvendelsen skal ske i overensstemmelse med nærmere angivne vilkår.

Kontrollen med pesticider har høj prioritet. Der gennemføres hvert år tilsynskampagner på pesticidområdet hos importører, forhandlere samt landbrug, gartnerier og frugtplantager. Det undersøges, om pesticiderne er godkendte til salg i Danmark, om de opbevares korrekt, og der udtages prøver til analyse for at undersøge, om indholdet svarer til oplysningerne på etiketten. I 2004 blev der ført tilsyn med pesticider og biocider hos 113 landmænd, 44 granplantager og 106 forhandlere. Der blev fundet i alt 32 overtrædelser svarende til 12%. Der blev udtaget 39 bekæmpelsesmidler, som blev analyseret for indholdet af aktiv stoffer, og fundet 2 overtrædelser.

Det er vurderingen, at incitamentet til ulovlig import af pesticider mindskes, hvis nye pesticider godkendes hurtigere i Danmark. Derfor vil det blive sikret, at der kan ske en hurtigere sagsbehandling, når der ansøges om at få godkendt nye midler.

Dette sikrer samtidigt, at midlerne vurderes på baggrund af den nyeste viden og efter de nyeste vurderingsprincipper.

7. Hurtigere vurdering af pesticider i landbrug, gartnerier og frugtplantager

Initiativer	Effekt
Antallet af vurderinger af produkter med nye stoffer øges med 4 stoffer om året. I dag godkendes ca. 5 om året.	Incitamentet til ulovlig import reduceres. Midlerne vurderes efter nyeste vurderingsprincipper og viden

3.8 Enstrenget pesticidkontrol i landbrug, gartnerier og frugtplantager

Kontrollen med landbrug, gartnerier og frugtplantager bliver bedre, hvis den samles et sted.

Tilsynet og kontrollen hos landmænd, gartnere og frugtavlere er i dag delt mellem Plantedirektoratet, Miljøstyrelsen og kommunerne.

Den nuværende deling af tilsyn og kontrol betyder, at avlerne kan risikere at bruge mere tid end nødvendigt på ukoordinerede tilsynsbesøg fra tre forskellige tilsynsmyndigheder.

Dette medfører en uhensigtsmæssig anvendelse af ressourcerne hos såvel landmænd, gartnere og frugtavlere som myndigheder.

Derfor vil kontrollen med bl.a. sprøjtejournaler, sprøjtebevis og kontrollen med, om der anvendes og opbevares ulovlige midler, fremover blive samlet i Plantedirektoratet. Plantedirektoratet er allerede i færd med at vurdere, hvorvidt kontrollen med sprøjteudstyr indenfor den eksisterende bevilling kan tilrettelægges på en mere hensigtsmæssig og forenklet måde.

Omlægningen vil give en administrativ lettelse for den enkelte avler og samtidig en forbedret kontrol.

8. Enstrenget pesticidkontrol i landbrug, gartnerier og frugtplantager

Initiativer	Effekt
Kontrollen med pesticider i landbrug, gartnerier og frugtplantager samles i Plantedirektoratet.	Forbedret kontrol og administrativ lettelse for den enkelte landmand, gartner og frugtavler.

3.9 Mere målrettet kommunikation til virksomhederne

Mange mindre virksomheder kender ikke reglerne godt nok. Og myndighederne kender ikke mange af de virksomheder, der burde kende reglerne.

Et godt kendskab til reglerne er en afgørende forudsætning for, at virksomhederne accepterer og overholder reglerne. I dag mangler virksomhederne ofte viden om lovkra-vene til kemiske stoffer i de produkter, som de markedsfører.

Det gælder især små og mellemstore virksomheder – uanset om der er tale om producenter, importører eller forhandlere.

Der er derfor behov for en forebyggende indsats ved en mere målrettet kommunikation til og med virksomheder om regler og viden om kemiske stoffer. En opsøgende indsats over for især små virksomheder vil øge kendskabet til de eksisterende regler om kemiske stoffer.

Kortlægning af virksomheder nødvendig

Miljøstyrelsen prioriterer allerede i dag dialog og samarbejde med de etablerede brancheforeninger, men langt fra alle virksomheder er dækket. Det er derfor vigtigt, at information om reglerne også når frem til de små virksomheder, der ikke nødvendigvis er medlem af brancheforeningerne.

I mange tilfælde kender Miljøstyrelsen ikke de virksomheder, der producerer, importerer eller forhandler et kemisk produkt eller en artikel. Derfor vil Miljøstyrelsen gennemføre en kortlægning af importører og producenter af udvalgte produktgrupper. Data fra Produktregisteret vil indgå i denne kortlægning.

Med det afsæt vil Miljøstyrelsen tilrettelægge en ny og målrettet kommunikationsindsats. Der vil i større omfang end hidtil blive anvendt dialogmøder og nyhedsbreve.

Forbrugere og virksomheder henter i dag en meget stor del af deres informationer fra internettet. Mere information på Miljøstyrelsens hjemmeside bør rettes direkte til virksomhederne, så de lettere kan finde relevante oplysninger og baggrundsinformation.

Der vil endvidere blive etableret en såkaldt "help-desk", hvor virksomhederne kan få råd og vejledning om de regler, der allerede eksisterer på kemikalieområdet samt vejledning om REACH.

9. Mere målrettet kommunikation til virksomhederne

Initiativer	Effekt
Der iværksættes en kortlægning af producenter, importører og forhandlere i udvalgte produktgrupper.	Sikre at alle får del i viden – færre lovovertrædelser.
Der gennemføres en ny og målrettet kommunikationsindsats inden for udvalgte produktgrupper.	Skabe kontakt og sikre spredning af viden.
Der skal etableres en ny help desk, der informerer om regler og kemiske produkter.	Spredning af viden og færre lovovertrædelser.
Miljøstyrelsens hjemmeside målrettes virksomhedernes behov for ny viden om kemikalier.	Spredning af viden og færre lovovertrædelser.

3.10 Forberede virksomhederne på REACH

Danske virksomheder skal informeres godt, så de har gode muligheder for at forberede sig, når REACH træder i kraft.

EU's kommende kemikaliepolitik vil medføre, at det i stigende grad bliver virksomhedernes ansvar at vurdere risikoen ved anvendelsen af kemiske stoffer. Det vil betyde et stigende behov for information og hjælp til virksomhederne i omstillingsfasen.

Derfor vil den nye "help-desk", også hjælpe virksomhederne med viden om REACH. Her skal virksomhederne kunne vejledes om, hvordan de forbereder sig til REACH.

Miljøstyrelsen vil herudover gennemføre kurser for virksomhedernes medarbejdere, så de i højere grad bliver i stand til at vurdere risici ved anvendelsen af kemiske stoffer i deres produkter.

Hvor det er muligt vil kurserne blive gennemført i samarbejde med brancheforeninger.

En ny regulering af klassificering og mærkning forventes at træde i kraft samtidigt med REACH. Dette betyder en ændring fra det nuværende EU-system til et globalt harmoniseret system for klassificering (GHS).

Virksomhederne vil også blive informeret om dette, når reglerne bliver fremlagt i EU.

10. Forberede virksomhederne på REACH	
Initiativer	Effekt
Der etableres en help desk, der kan vejlede virksomhederne i overgangen til REACH.	Forberede virksomhederne på nye regler og nye opgaver som følge af REACH.
Der afholdes kurser for relevante virksomheder om de nye krav til vurdering af kemiske stoffer og kemiske produkter.	Face-to-face kontakt med virksomhederne, som forberedes på nye regler og nye opgaver som følge af REACH.